

צדיק יא' הספיק

[ב] בַּזֹּהֶ"ק (ח"ג קנ"ב): מתמה אי רזא דפסח

שלטא בניסן איך יכולין אילין דאסתאבן למעבד בירחא תניינא דהא איעבר זמניה עיין שם. אך הענין דידוע כי יש ששים ריבוא אותיות לתורה וכנגדם ששים ריבוא נפשות ישראל, וכל נפש מישראל יש לו חלק באותיות התורה, והנה בעת עומדם על הר סיני והיו כולם כאיש אחד בלב אחד כולו לה' חפיצים ומשתוקקים מאד בשמחה רבה לקבל עליהם עול מלכותו והקדימו נעשה לנשמע לשון שמלאכי השרת משתמשין בו כמו שאמרו בשבת (פ"ח:): היינו כי אמרו נהיה כמלאכים שלא נוכל לעשות דבר נגד רצונו יתברך כמו המלאך שאין מלאך אחד עושה שתי שליחויות כי לא יוכל לשנות עצמו מתכלית הבריאה שנברא לאותו שליחות, וכמו כן אמרו ישראל גם כן נעשה רק רצון ה' יתברך את אשר יצוה לנו ולא נוכל לעשות שום דבר נגד רצון ה' יתברך, ובכח הדברים האלו ובהתשוקה רבה הוו המשיכו את התורה מן השמים לארץ על ידי משה רבינו ע"ה, והנה האנשים שהיו טמאים לנפש אדם היו אנשים צדיקים כמו שאמרו בגמרא (סוכה כ"ה): או שהיו מישאל ואלצפן או שהיו נושאי ארונו של יוסף, והיו פטורין מן הדין מפסח ראשון מטעם עוסק במצוה ומה לחצם לקרב לפני משה רבינו ע"ה בצוחה רבה למה נגרע וגו' ומה היה הגרעון מצדם. אך צעקתם היה כי המה היו משתוקקים מאד לקיים מצות הקרבת הפסח בזמנו בתוך כלל ישראל ועל זה הצר להם מחד שלא זכו לגשת לקודש בתוך כלל ישראל במועדו, ועל זה השיב להם משה רבינו ע"ה עמדו ואשמעה וכמו שאמרו (ברכות כ"ו): אין עמידה אלא לשון תפילה, היינו התפללו לה' יתברך מעומק לבבכם על זה ועל ידי הצעקה והתשוקה שלכם תמשיכו דבר ה' אלי כמו שהמשיכו ישראל את התורה כולה בגודל תשוקתם ועל ידי זה אשמע מה יצוה ה' לכם, וכן היה כי פעלו בתפילתם התחדשות הדין מהקרבת פסח שני המרמז כי יש תקוה לכל נפש מישראל אפילו לטמא ושהיה בדרך רחוקה במזיד שהתרחק עצמו מלגשת אל הקודש ואפילו הכי עושה פסח שני וכמו שאמרו (שבת פ"ט:): אם יהיו חטאיכם כשנים הללו שסדרות ובאות מששת ימי בראשית כשלג ילבינו להיות זדונות זכויות (ונתבאר ל"ג בעומר מאמר ב'):

וזמן הקרבת פסח שני הוא ביום ראשון

מספירת הוד המרמז על תורה שבעל פה שאמרו עליו (נדרים כ"ב): כי ברוב חכמה רוב כעס שעל ידי הרוב כעס זכו לרוב חכמה לתקן הרוב כעס, והנה ידוע כי בליל ראשון של פסח כתיב (שמות י"ב, כ"ג) ופסח ה' וגו' והיה אתערותא דלעילא מצד ה' יתברך להזריח בלבות בני ישראל אור קדושתו יתברך כבהירות גדולה ואחרי זה נסתלק אותו האור ונשאר בלבות בני ישראל תשוקה לאותו האור שזכו בליל פסח כידוע ולזה נצטוינו לספור שבעה שבועות שהם כנגד שבע מדות הקדושים בכדי שנטהר נפשתינו מצד אתערותא שלנו שנהיה מזוקקים שבעתיים עד חג השבועות להיות מוכן לקבלת התורה בקדושה ובטהרה.

והשבע מדות הם כנגד שבעה רועים

שהמשיכו את התורה בעולם וארבעה הראשונים המשיכו את התורה שבכתב, כי אברהם אבינו ע"ה ממנו התחיל השני אלפים תורה (עבודה זרה ט'). והוא מדת חסד ימין וכתוב (דברים ל"ג, ב') מימינו אש דת למו היינו אף על פי שהתורה הוא אש דת ההתחלה היא מימין, ויצחק אבינו ע"ה מדתו גבורה ואורייתא מגבורה נפקת. ויעקב אבינו ע"ה מדתו אמת דכתיב (מכה ז', כ') תתן אמת ליעקב ואמת זו תורה (ברכות ה'): והמה היו יחידים שקיימו את התורה, ומשה רבינו ע"ה הוא מדת נצח שהמשיך את התורה בהתגלות לכל ישראל אחרי אשר נעשו אומה שלימה ששים ריבוא נפשות, ואהרן הכהן מדת הוד הוא נגד תורה שבעל פה כמו שנאמר (מלאכי ב', ז') שפתי כהן וגו' ותורה יבקשו מפיהו ומדת יסוד היא המשכת תורה שבכתב לתורה שבעל פה, ויהושע שקבל את התורה שבכתב ממשה רבינו ע"ה וממנו התחלת התורה שבעל פה אחר משה רבינו ע"ה, וגם בירבעם שבא מזרע יוסף היה בו התפשטות מתורה שבעל פה כמו שאמרו בגמרא (סנהדרין ק"ב). מלשון הכתוב (מלכים א' י"א, כ"ט) ושניהם לבדם בשדה שכל טעמי התורה מגולה להם כשדה. ומאביה בנו יצא משיח בן יוסף, ומדת מלכות דוד המלך ע"ה מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה.

והנה בַּזֹּהֶ"ק (ח"א קכ"ט): איתא באתר

דמאריהון דתשובה קיימין צדיקים גמורים לית לון רשו לקיימא וכו' כמאן דאמר בגמרא (ברכות ל"ד): מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד, וכאן אמר בַּזֹּהֶ"ק דאינון דעברין פסח שני לאו איהו כמאן דנטיל פסחא בזמניה כמאן דאמר בגמרא (שם) כל הנביאים וכו' אלא לבעלי תשובה אבל צדיקים גמורים עיין לא ראתה וכו', ובאמת אלו ואלו דברי אלהים חיים כי הצדיק גמור ההולך מחיל אל חיל כל ימי חייו בלי מחסור כמ"ש בַּזֹּהֶ"ק (שם) ואברהם זקן בא בימים עובדו קריבו ליה בכל יומא מדרגא לדרגא, המדריגה שלו גדול מבעלי תשובה. ואמנם הבעל תשובה הפורש ממעשיו ומדלג מחושך לאור קדושתו יתברך שמו שלא כסדר אורחות החיים וכמו שאמרו (מנחות כ"ט): תליא כרעיה דה' דאי הדר בתשובה מעייל ליה ופריך וליעול בהך ומשני לא מסתייע מילתא והיינו שלא יוכל לשוב בדרך שיצא משם רק בכח שלמעלה הימנו ומהשגת אדם והקב"ה מרחם עליו ופתאום יביאנו להיכלו וכמ"ש בַּזֹּהֶ"ק (שם) בעל תשובה בשעתא חדא וברגעא חדא נתקרב לה' יתברך, ובמדריגה זו הוא גדול מצדיק גמור: